

VIORICA STAICU

„JURNALUL SPRE FOLOSIRE A BĂILOR
ALECSANDRIISCHI DIN L(E)ATU 1850“

★

STORIE

Străveche așezare de cultură românească, Olăneștiul a intrat în conștiința istorică a poporului român prin izvoarele sale cu apă tămăduitoare, prin pitorescul formelor de relief, și nu în ultimul rând, prin vitalitatea vrednicilor locuitori de aici. Clima plăcută, vegetația abundentă și forța miraculoasă a izvoarelor a atras încă din evul mediu pe cei instăriți pentru a se tămădui de boli. Interesul pentru compoziția apelor minerale și efectul lor terapeutic l-au atras pe medicul Karl Frederick Siller din armata imperială țaristă, încă din anul 1830, să cerceteze compoziția minerală a izvoarelor de aici, rezultatele fiind publicate într-o broșură editată la Hanovra¹.

Văzînd în bogăția apelor o sursă de îmbogățire, clucerul Toma Olănescu, spirit întreprinzător construiește „nameștiile“ cu camere de locuit și băi pentru tratament. În vederea lărgirii întreprinderii, Toma Olănescu îl cheamă în 1837 pe dr. Ștefan Episcopescu să facă noi cercetări², care entuziasmat de rezultatele obținute, le recomandă tuturor celor bolnavi, într-o lucrare editată în același an³.

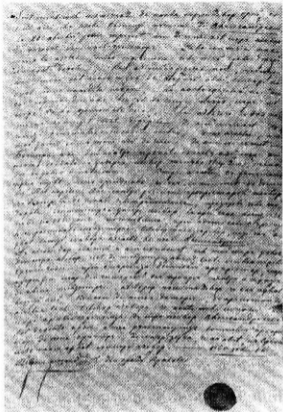
Toma Olănescu și unchiul său Grigore Otetelișanu încep construirea unui stabiliment cu toate cele necesare pentru aducțiunea apelor, cade pentru băi și altele. Despre activitatea acestor cititori se păstrează numeroase informații, care cu toate eforturile materiale făcute nu au reușit să le transforme într-o afacere rentabilă. Cel ce va transforma stabilimentul băilor de la Olănești într-o întreprindere rentabilă, căutată de suferinzii din întreaga țară, a fost parucicul (locotenent în armata țaristă — n.a.) Alexandru Rujinsky venit în țară în 1848 cu armatele țariste de ocupație, care se căsătorește cu Masinca, fiica clucerului Toma Olănescu.

Rămas în țară după înfringerea revoluției pușoptiste Alexandru Rujinsky transformă Băile Olănești, (numite acum Alecsandriști sau Alecsandrevski după numele său) într-un stabiliment prosper, mult căutat de cei bolnavi.

1. Dr. V. Gomoiu „Repertoriu de medici farmaciști, veterinari din ținuturile românești“, vol. 1, Brăila, 1938, p. 401—402; C. J. K. Siller, *Die Mineralquellen der Valachei*, în: „Archiv des Apothekervereines“, Band — XXII, Hannover, 1840, p. 1—24.

2. *** *Stațiunea balneară și climatică Olănești*, Vilcea, fără loc, 1907, p. 7.

3. Ștefan V. Episcopescu „Apele metalice ale României Mari, Buzău, 1837.

Nu vom face o analiză exhaustivă a istoricului Băilor Olănești, ci vom prezenta un manuscris existent în colecțiile Muzeului județean Vâlcea — „Jurnalul spre folosire băilor Aleksandriiski din l(e)atu 1850”⁴¹. Dosarul cuprinde 16 file, cu dimensiunea de 35/22 cm, hîrtia este simplă de culoare vernil, cu un număr de 8 file nescrise, scris cu caracter de tranziție, cu cerneală de culoare neagră. Jurnalul cu informații autografe pe care îl prezentăm aduce informații noi referitoare la istoricul acestor melea-guri și asupra locului pe care stațiunea Olănești îl deține în istoria modernă a României.

(1) Supt iscălitu pătimaș de boala trișilor orbi, sosind aici la Băile Olănești numite și Alecsandreski la 20 ale lui Iunie trecut, am și început cura băilor de pucioasă în chipul următoare: De la întâia baie la a zecea, mi-au pricinuit cele mai grele dureri în toate oasele, la a cincisprezecea baie băutura apă(i) mi-au dat afară un fel de viermi albi subțiri ca acul și cu capetele negre, la a optsprezecea baie mi s-au pornit prin nas un fel de sînge negru, care au curs la o jomătate oară. La a douăzeci și două baie mi s-au liniștit toate durerile și am început să simțî sănătatea în oasele mele. După aceasta am mai făcut încă trei băi de cîlie și au încetat. Băutura apă(i) din peatra crăpată du peste rîu, care am băut-o deodată cu facerea băilor pînă la sfîrșit, mi-a adus un folos nenădăjduit. Către acesta să recomandă prea mult buna orînduială ce s-a întocmit de dumnealui pot-parucie Alexandru Ruzinski proprietarul băilor, înlesnirilor de toate cele trebuincioase, prețurile cele mai moderate, întocmirea faci(i) băilor la orice ceas vôlește cineva ca să le facă, cu un cuvînt prin a dumisale stăruință au tras toată mulțumirea tutulor pasagerilor cîți s-au aflat veniți în vara aceasta la băile Alecsandreski. De aceea, dar ca unul ce am cunoscut cel mai mare folos din cura băilor, cît și mulțumire avînd toate înlesnirile trebuincioase, prin stăruința domnului proprietar, care a jărtfit chiar din interesul sîu propriu pentru a trage deplina mulțumire a tuturor pătimașilor ce s-au aflat veniți aici, cunosc de a mea datorie de a recomanda acestea toate tutulor acelorora ce poate nu le cunosc și care ar avea trebuință de cura băilor Alecsandreski. Și totodată arăt a mea recunoștință domnului proprietar de buna primire și îngrijirea ce au avut pă vremea cîti ne-am aflat în cura băilor.

Petrake Rezeanu din orașul Craiova
(Sigiliu pătrat în ceară roșie).

1850 Iulie 15°.

(2) Imi supt iscălitu, fiind bolnav de un picior la leatu 1850 Iunie, am mers la Băile Olănești numite acus Alecsandreski. Începînd o cură de do(ua) zăci și doo de zile, care pe fișce zi am făcutu și baie, din care pînă la această surmă, m-am cunoscut bine, precum a fost mai înainte și al doilea m-am mulțumit și de îngrijirea ce mi-au făcut dumnealui) domnului) proprietaru băilor, cîti și ale înlesniri despre mîncare și sint mulțamit din parte-mi.

Dincă Ioan Gherman

1850 Iulie 6°.

(3) Supt iscălitu mă cunosei dator a mărturisi lucrarea ce mi-au făcut apele minerale la Băile Olănești, numite Alexandreski, în anul 1848 toamna, mi s-au ivit revmatism la mina stîngă. La anul trecut, 1849 Iunie 27 am venit aici și după patru băi mi-au josit pe mîini și trup pînă la mijloc blîndă ca pojarul și la a 6-lea baie s-au cojit și s-au uscat. La 13 băi eram ceva mai bine, cînd după neștiința mea ca să fiu îmbrăcat cu flanele am răcit și s-au făcut pe mîină niște gîlci supt pele, din care pricină mi se îngreunase mina și nu puteam purta slobod și mai făcînd pînă la 35 băi am plecat de aici tot cu acele gîlci. La 20 zile după plecarea mea de aici vîzînd că tot pătimesc am pus 20 lipitori pe mîină și după 3 zile sau ridicat un buboi roșu și întăritat, cu dureri mai mari și făcînd cataplasme cu ceapă coaptă și săpun, rachiu, au copt buboiul și spărgînd l-am lucrat cu alifie și scamă, pînă s-au scurs toți gîlci(i) și sau vindecat în jur de 30 zile. Și după acia am putut lucra (cu) mina numai la umere mi-au mai rămas puțin dor din care pricină nu mă puteam îmbrăca singur. Acum la 21 Iunie viînd aici am făcut 15 băi din apă pucioasă, după care dorul de la umere mi-au trecut. Și mai făcînd 13 băi din apa cîlie mă cunosc

4. Muzeul Județean Vilcea, Fond documentar, inv. nr. 5418.

5. *Ibidem*, f. 2.

6. *Ibidem*, f. 2 v.

izbăvit de reumatismul ce pătimeam, iar pentru buna îngrijire ce domnul proprietarului acestor băi au avut a ne înlesni toate trebuințele indigestului, datorii mă cunosc a arăta a mea recunoștință către dumnealui.

Athal Cuțanase din Craiova

24 iulie 1850⁷

(4) Supt iscălita pătimind de o tuse ce-mi făcea înecăciune din vreme în vreme viind aici la cura băilor minerale, după 10 băi din apă pucioasă ce am făcut mi-au ieșit niște bube pe trup din care au curs venin și până la 20 băi s-au și uscat, iar pe câtă vreme am fost aici de la 2 iulie până la 24 am băut mereu din apa minerală și n-am mai tușit și să de-a dumnezeu să flu tămăduită.

Mândica Lînaru
proprietar din județul Oltu

24 iulie 1850⁸.

(5) Supt însemnata pătimind de reumatism așa de rău încît nu puteam nici umbla și viind anul trecut am și început cura băilor de ape minerale. Pînă la opt băi răul a mers tot crescînd, căci nu mai puteam nici să mă mai mișc, nici să pipăi cu mîinile. Pe urmă pînă la patruzeci și una de băi mi-a fost așa de bine încît puteam să mă plimb după plăcere pe văi și pe dealuri. Asemenea și estimp, silită a veni la aceste băi și de niște pecingine ce-mi ieșea în toată luna de două sau trei zile pe gît și bînd apă și făcînd și băi, nu numai mai simțit foarte folosită, ci încă am și lepădat de două ori un limbric numit pantlică (sic!), o dată lung de trei coturi și altă dată de două coturi și jumătate.

Slujereasa Marghiloala Căpățînceana

1850 iulie 29⁹.

(6) Pe lîngă feluritele boale ce vindecă cu desăvîrșire apele minerale de la Băile Olănești (acum numite Alexandrinski), supt însemnatul pătimind de reumatism la ureche, cu umflături în lăuntru, făcînd 12 băi m-am tămăduit de tot, adică din 3 băi au copt pînă la al 7-lea bucle, au curs și s-au curățit, iar 5 băi le-am făcut pentru mai bună siguranță, toate cu apă de pucioasă. În cursul acestor 12 zile am băut apă minerală cite 1 1/2 pe zi. Pă lîngă calitatea naturală a apelor să recomandează buna petrecere ce găsește cineva aici din emabilitatea proprietarului, înlesnirea facerii(1) băilor, înlesnirea hrăni(i), cu mare ieftinătate, toate acestea să cuvîne D(umului) Parucic Ruzinski, iar eu spre semn de desăvîrșită tămăduire și mulțumire dau această.

C. Viespescu

(1)850 iulie 29¹⁰

(7) Supt iscălita aflîndu-mă cu patimă cu umflătură și durere la pîntece, din venin sau alt-, am avut durere la amîndouă picioarele și la o mină ce o dobîndisem din răceală, am venit aici la Băile Olănești, ce sî numesc și Alexandreski și am făcut băi unsprezece zile. Me-au scăzut umflătura de la pîntece, me-au lipsit durerea, precum și durerea de la picere și mină și am plecat cu întreaga sănătate. Spre a mea multă mulțumire am scris și am iscălit într-aceasta.

Pitaru Ște(fan) Dobrescu

1830 iulie 27¹¹.

7. *Ibidem*, f. 3.
8. *Ibidem*, f. 4.
9. *Ibidem*, f. 4.
10. *Ibidem*, f. 4 v.

(8) Supt iscălița pătîmind de durerea capului de mai multă vreme am venit aici la Băile Olănești, numite Alecsandrine și făcînd cura cu facerea băilor și băutura apei minerale, acum plec cu cea mai mare ușurință de durerea capului și numai din unsprece băi am simțit această întremare, pentru care neputînd tîgădui acest folos îl descriu aici.

Pitărăasa Calinea Dobreașca

1850 iulie 27¹¹.

(9) Supt iscălița pătîmind de durerea unui picior din răceală, la 16 ale acestei luni iulie viînd la Băile Olănești, numite Alecsandrine, am început cura cu facerea băilor și băutura apei minerale, de pucioasă. Acum la 27 ale acești plecînd cu cea mai mare ușurință și întremarea sănătății, tîgăduiesc (sic!), dar aceasta spre știința tuturor.

Anica Piscanu

1850 iulie 27¹².

(10) Supt iscălița viînd la aceste băi ale Olăneștilor, cu soția mea și cu cunună-mea, cu boală de gălbînare și alte cu de inimă și străcărune și durere de cap, începînd de la 11 ale acești luni, de iulie, pînă la sfîrșitul ei, de 30, la care și-au aflat îndreptarea ale acestor boale și mulțumii și pentru toate înlesnirile d-ale mincării, pentru a noastră hrană, cu un cuvînt avîndi toate mulțumiriile. Pentru care dau această dovadă supt a mea iscălitura.

Proporție (indescifrabil).

fără dată¹³.

(11) Supt însemnatu după simptomele și răul boalei mele arăt curat folosul ce l-am dobîndit la Băile Olănești, numite acum Alecsandresku. La 1841, am simțit la mîna stîngă o durere care după numirea doctorilor a fost reumatismul la nevre. Această durere făcîndu-se din ce în ce mai simțitoare, care am și hotărît la 1842, a mă duce la Mîhadia, unde după o cură de 45 zile m-am întors nemulțumit, căci n-a folosit de loc. Așa dar, văzîndu-mă cuprins de această durere, mai m-am dus și la Arpîntan, făcînd băi reci și calde, în cură de trei veri, fără a mă simți cituși de puțin folosit. Dar într-acest termen nu numai că durerea nu mi se face mai simțitoare, bă încă mă pomenesc la 1849, octombrie 15 într-o amorțeală la mîna, cit și la piciorul stîng, la care și silit a veni la aceste băi recomandat de doctorul Guși, la 1850 iunie 9, începînd cură în chipul următor : mai întîi am făcut 14 băi reci de la Dușa și pînă urmă am făcut băi calde de pucioasă, care la a 16-cea m-am simțit mai ușor și mai făcînd două băi am început băi de cilin în număr de 22, după care simțîndu-mă mult mai bine, am plecat lăsînd aceste dovadă ce arăt destușit și buna orînduială a D(lui) proprietar, cit și îngrijirea ce am avut mulțumire la toate.

Grigorie Drăganov

1850 august 3¹⁴.

11. *Ibidem*, f. 5.

12. *Ibidem*.

13. *Ibidem*, f. 6.

14. *Ibidem*, f. 6 v.

15. *Ibidem*, f. 7.

(12) Supt iscălita avînd dureri din reumatisme la picioare și după douăzeci și opt băi ce am făcut la aceste băi Olănești m-am vindecat și m-am mulțumit de bună îngrijire a D(lui) proprietar ce au avut întru toate, precum asemenea m-am vindecat și de o greutate ce am avut la cap cu amețeață.

Eufrosina

1850 august 3^{le}.

(13) Asemenea mărturisese și eu suptiscălîtul că fîmil-meu Ștefănică în vîrstă de doi ani, ce rămas cu o durere la ochi de-i cocea pîopile ochilor și curgea materie și pe care nu-l putea deschide, care durere i s-a pricinuit din pricina apostinii ce au avut la oreche. După 25 de băi ce a făcut s-a vindecat de tot, iar soția mea lîncea de vătămătura nu se putea vindeca ; după 38 de băi ce a făcut, fiind o boală mai veche și îngrijirea D(lui) proprietar pentru toate cîte privesc, pentru un bolnav au fost foarte bună, pentru care l-am rămasără prea îndatorat.

Grigorie Rudeanu

1850 august 3^{le}.

(14) Supt însemnata pătîmind de reumatism la mîini foarte rău care neîncetă mă supăra cu dureri din cote pînă în virful degetelor și-mi amorțea, după orînduirea medicului am venit la 17 iulie aicea la Băile Olănești, acum Alecsandrevski, am și urmat mereu în cursul a 18 zile, făcînd 18 băi am simțit într-adevăr ușurință, căci mai m-a slăbit durerea și nu mai amorțesc așa rău, dar trebuințele neprevăzute cu depărtarea fie-mi de aici mi-a oprit mișlocul de a mai urma și așa m-am întors încă nevîndecată cu puțin folos. Aceasta spre deslușire altora.

Sofia Radovici, București

1850 august 6^{le}.

(18) Supt însemnata sosînd la 17 iulie anul 1850 la Băile Olănești ce se zic și Alecsandrevski, pentru puterea sănătății, pă care o pierdus la vreun an și jumătate în care vreme neîncetă pătîmind de friguri fără d-a putea lua doftorii spre stîrpierea lor, fiind însărcinată din acele friguri și facere. Boala mi-a atîcat foarte rău splina și ficatul, încît mi s-a făcut o inflamație (sic ?) mare, încît adeseori îmi astupă răsufierea și mă aduce în letargie. După ce numai cura cu deosebite doftorii⁽¹⁾ mă ușură, foarte puțin, făcîndu-se dar consult a găsit de cuvîntă a-mi face băi cu apă minerală, care urmînd povața am și sosit la 17 după cum am zis mai sus și întrebînd în toate zilele din apa de pucioasă cu nr. 1, pîn la 6 de avgust nu am văzut nici o prefacere în boala mea, ba dinpotrivă mi s-a mai întărit după cum e fost umflătura. Astfel dar, nevăzînd folos am plecat înapoi spre noua mea încercare cu medicamentele. Nu poai însă ca să ascuns buna și exacta îngrijire ce să dispoează de d(umnea)lui proprietarul pentru odihna tuturor trebuințelor neapărate la hrana vieții și facerea băilor, pă care arăt a mea recunoștință.

Maria Lăcusteanu

1850 august 6^{le}.

16. *Ibidem*, f. 7 v.

17. *Ibidem*.

18. *Ibidem*.

19. *Ibidem*, f. 8.

[16] Eu suptiscălitul de mai jos venind la Băile Olănești la 18 iulie 1850 pentru patima reumatismului dă picior și față de băi, mă cunosc acum mai bine folosit și spre dovadă dau acest înscris, supt iscălitura mea.

Poicovnic Dumitru ot Râmnic

1850 august 24°.

JOURNAL DES BAINS ALECSANDRIISKI DE 1850

RÉSUMÉ

Mettant en lumière un document (nouveau) inédit, un livre d'or avec de notes autographes qui datent de l'époque de début des Bains Olănești, l'auteur présente l'atmosphère paisible, les hommes et leur préoccupations au milieu du 19-e siècle.

Le document se trouve dans le collections de Musée Vileca au numero 15.418 : il a 16 pages écrites avec de l'encre noire et avec caractère de transition. Il apporte de nouvelles informations en ce qui concerne l'histoire de ces terres et le rôle que les bains Olănești jouent dans l'histoire moderne de la Roumanie.

20. *Ibidem*.

În transcrierea documentului am păstrat normele ortografice ale vremii.

